

РЕСПУБЛІКА МОЛДОВА

Опитування українських громадян при поверненні

© IOM 2023

квітень-червень 2023
Звіт по країні та Аналіз даних

Думки, висловлені в цій публікації, належать авторам і не обов'язково відображають погляди Міжнародної організації з міграції (МОМ). Використані позначення та подання матеріалу в цьому звіті не означають вираження будь-якої думки з боку МОМ щодо правового статусу будь-якої країни, території, міста чи області, або їх органів влади, або щодо їх меж чи кордонів.

МОМ дотримується принципу, що гуманна та впорядкована міграція приносить користь мігрантам і суспільству. Як міждержавна організація, МОМ співпрацює зі своїми партнерами в міжнародному співтоваристві для того, щоб: допомогти у вирішенні операційних проблем міграції; покращити розуміння питань міграції; заохочувати соціальний та економічний розвиток через міграцію; і підтримувати людську гідність і добробут мігрантів.

Ця публікація стала можливою завдяки підтримці Бюро з питань народонаселення, біженців та міграції (НБМ) Державного департаменту США.

Видавець

Міжнародна організація з міграції
Регіональний офіс для Південно-Східної
Європи, Східної Європи та Центральної Азії
Dampfschiffstrasse 4/10-11, 1030 Відень, Австрія
+43 1 581 22 22
Website: <https://rovienna.iom.int/>
Контакт: ROViennaDataResearch-Newsletter@iom.int

Міжнародна організація з міграції Країновий
офіс в Республіці Молдова

Le Roi Business Center, Свулиця Сфатул Церій
29, 9 поверх, Республіка Молдова
+373 (6) 800 33 11
Website: <https://moldova.iom.int/>
Контакт: IOMMoldovaDTM@iom.int

Цей звіт було видано без офіційного редагування МОМ.

Фото на обкладинці: Розмова обліковця МВП МОМ з біженцями з України в пункті пропуску Отачь, Республіка Молдова. © МОМ 2023

Цитата: Міжнародна організація з міграції (МОМ), вересень 2023 року. МВП Молдова “Опитування біженців з України: потреби, наміри та виклики інтеграції” МОМ, Кишинів.

Для отримання додаткової інформації щодо умов звітів МВП та інформаційних продуктів, будь ласка, зверніться до: <https://dtm.iom.int/terms-and-conditions>

Дата випуску: 18 вересня 2023

© МОМ 2023

Деякі права захищено. Ця робота доступна за умовами [Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0 IGO License \(CC BY-NC-ND 3.0 IGO\)](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/igo/legalcode).*

Мля ознайомлення з додатковими характеристиками, дивитесь [Авторські права та Умови використання](#).

СТ публікацію не можна використовувати, публікувати чи розповсюджувати в першу чергу для ці лей, спряюваних на отримання комерційної вигоди чи грошової винагороди, за винятком освітніх цілей, напр. включення до підручників. Дозволи: Запити на комерційне використання або додаткові права та ліцензування слід надсилати на publications@iom.int.

* <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/igo/legalcode>

TABLE OF CONTENTS

1. Соціально-демографічний опис	5
Стать і вік	5
Сімейний стан	5
2. Час за межами України	6
Країни перебування за кордоном	6
Середній час з моменту початкового переміщення	6
Кількість виїздів/в'їздів	7
Транспорт	7
3. Області (регіони) походження та призначення	8
Походження або місце постійного проживання	8
Запланований пункт призначення	8
4. Наміри та причини повернутися в Україну	9
Довгострокове перебування	9
Короткострокове відвідування	10
5. Потреби, отримана допомога та виклики	11
Нагальні потреби після повернення	11
Допомога отримана в Республіці Молдова	11
Досвід дискримінації	11
6. Склад групи	12
Спосіб подорожі	12
7. Методологія	13
Передісторія	13
Методологічні основи	13

КЛЮЧОВІ ВИСНОВКИ

- **Топ-3 країни перебування за кордоном:** Румунія (21%), Туреччина (11%), Німеччина (9%).
- **Топ областей походження:** Одеська область (43%), місто Київ та Київська (18%), Миколаївська область (13%).
- **Заплановані пункти призначення:** їде в область походження (91%), в іншу область (8%) – переважно до Вінницької, Одеської та міста Київ.
- **Транспорт в Україну:** автомобіль (57%), автобус (31%), пішки (10%).
- **Наміри при поверненні:** довгострокове перебування (58%), короткострокове відвідування (38%).
- **Основні потреби при поверненні:*** фінансова підтримка (20%), ліки та медичні послуги (6%), харчові продукти (9%), працевлаштування (8%). Інші визначені потреби (12%) тоді як 28% не мали нагальних потреб.
- **Основні сфери отриманої допомоги:*** харчові продукти та харчування (27%), фінансова підтримка (26%), непродовольчі товари/предмети гігієни (22%), ваучери (2%), житло (8%)

* Можливі кілька варіантів відповіді

Мар 1: Республіка Молдова, проведені опитування, країни перебування та області призначення в Україні

Ця карта призначена лише для ілюстрації. Наведені межі та назви, а також позначення, використані на цій карті, не означають офіційного схвалення чи прийняття МОМ.

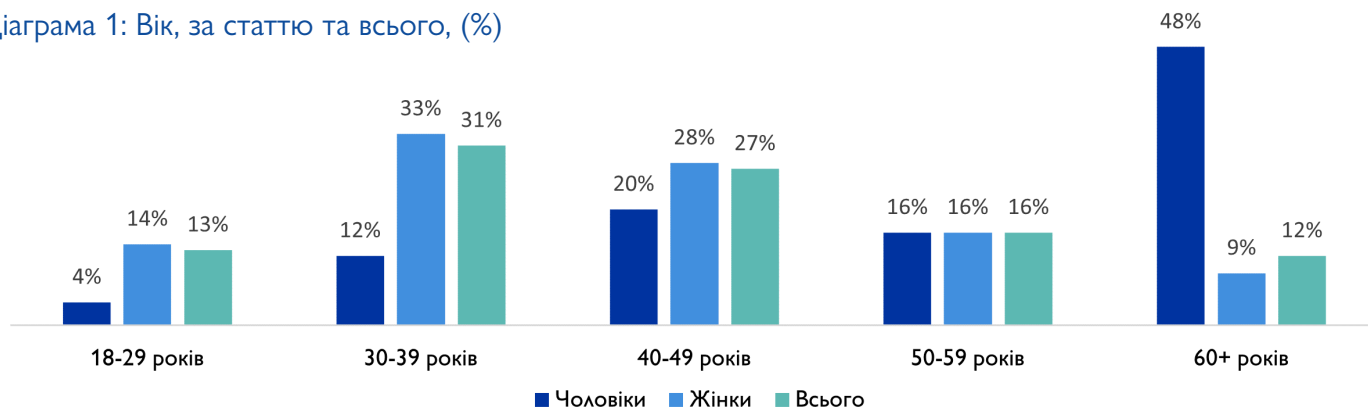
1. Соціально-демографічний опис

Стать і вік

З 2,135 респондентів, опитаних перед поверненням в Україну, десять відсотків були чоловіками та 90 відсотків-жінками. Середній вік у вибірці становив 43 роки. Розбивка даних за статтю показує, що в середньому чоловіки були старшими за жінок (в середньому 54 роки для чоловіків проти 42 років для жінок). Найбільша частка респондентів була віком від 30 до 39 років (31%). Найбільшою віковою групою серед жінок були жінки у віці від 30 до 39 років (33%),

у той час як для чоловіків це були люди старше 60 років (48%), за ними йшли люди у діапазоні від 40 до 49 років (20%) та від 50 до 59 років (16%). Двадцять вісім відсотків жінок були у віковій групі від 40 до 49 років, за якою йшла група між 50-59 років (16%), тоді як лише 9% жінок були у віковій групі 60 років і старше.

Діаграма 1: Вік, за статтю та всього, (%)

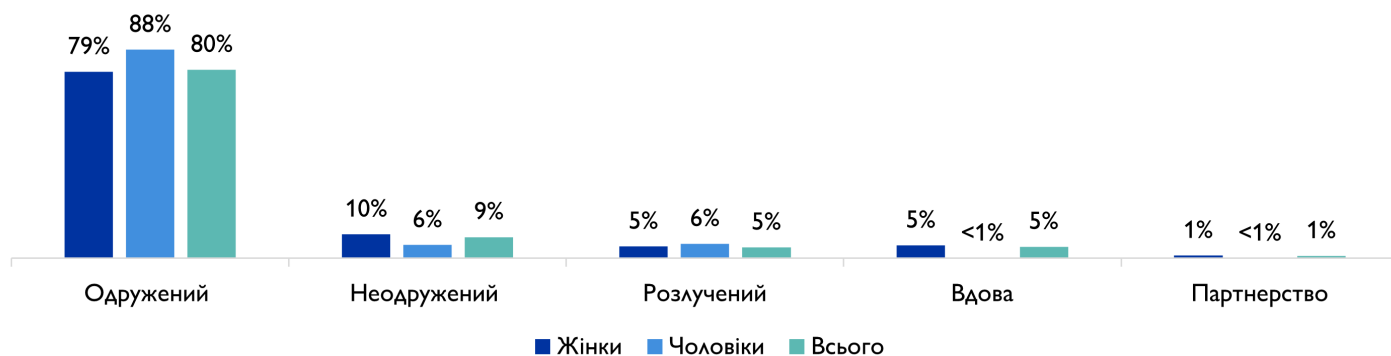

Сімейний стан

Щодо сімейного стану всіх опитаних, (2135 осіб), більшість з них (80%) були одружені. Серед тих, хто вказав, що не перебувають у шлюбі, десять відсотків були неодруженими, п'ять відсотків були розлученими і ще п'ять відсотків були вдовими. Решта один відсоток перебував у партнерстві.

Одружених чоловіків було більше, ніж жінок (88% проти 79%). Самотніх жінок було більше, ніж чоловіків у вибірці (10% проти 6%), але однакові пропорції чоловіків і жінок були розлученими (6% і 5%). Те саме спостерігалось для чоловіків і жінок, які овдовіли або в партнерстві (5% і 1% проти менше 1%).

Діаграма 2: Сімейний стан, за статтю та всього, (%)

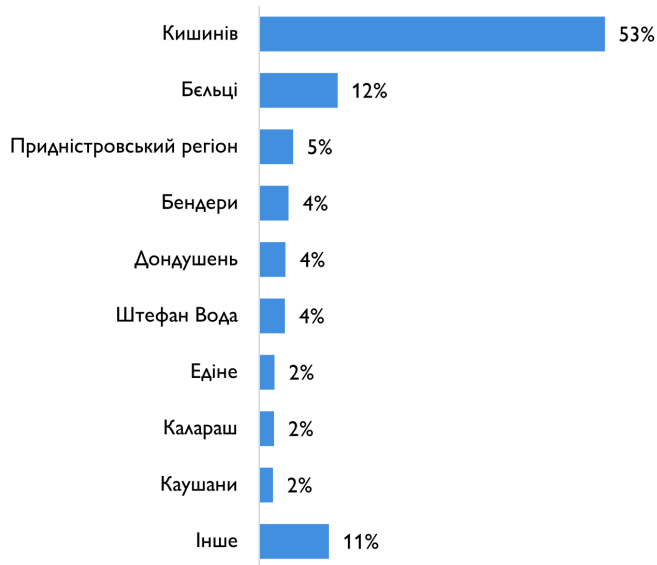
2. Час за межами України

Країни перебування за кордоном

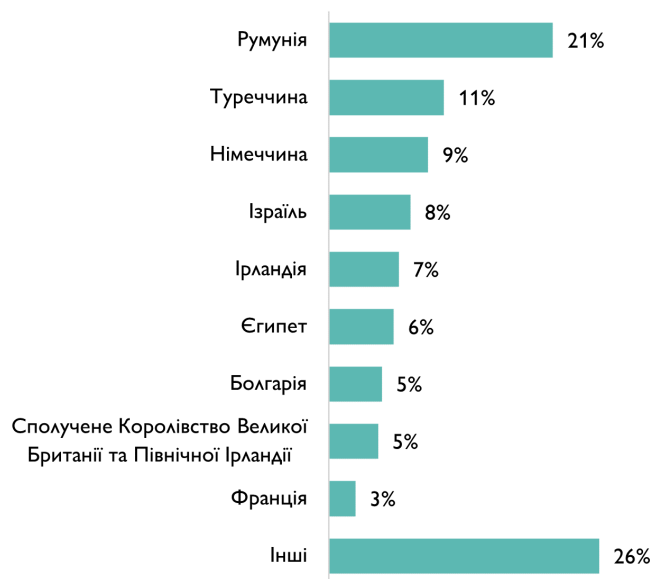
Люди, які поверталися в Україну через Республіку Молдова, прибували загалом із 50 різних країн, переважно з Європи. 50% респондентів мешкали в Республіці Молдова. Серед тих, хто повернувся з-за кордону, 21 відсоток були в Румунії, 53 відсотки прибули з інших європейських країн, а решта мешкали за межами Європи (26%). Половина тих, хто перебував у Республіці Молдова, мешкали в Кишиневі (53%).

Менша частка респондентів повідомила, що перебували в Бельцях (12%), Придністровському регіоні та Бендерах (по 5%), Дондюшанах і Штефан-Воде (по 4%) та інших місцях Республіки Молдова (22%). Серед тих, хто перебував в Європі, більша частка була з Румунії (21%) і Туреччини (11%), Німеччини (9%), Ірландії (7%), а також Болгарії (по 5%) та Сполученого Королівства (4%). Вісім відсотків прибули з Ізраїлю та шість відсотків з Єгипту.

Діаграма 3: Основні місця проживання в Республіці Молдова після втечі з України, (%) (N=1,068)

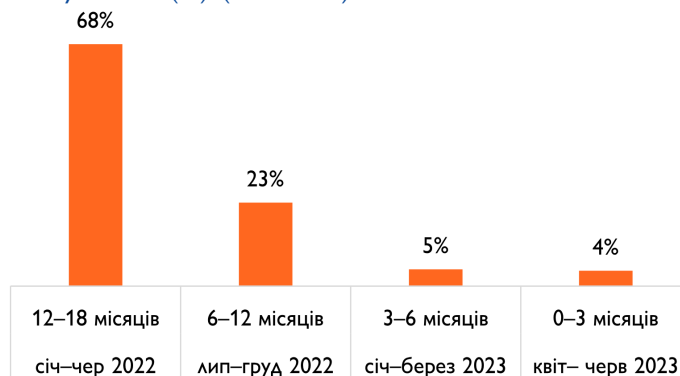
Діаграма 4: Країни перебування, (%) (N=1,068)

Середній час з моменту початкового переміщення

Середній час перебування за межами України можна оцінити, дивлячись на різницю між початковою датою переміщення опитаних громадян України та датою інтерв'ю. З 2135 респондентів більшість були переміщені в період з січня по червень 2022 року (68%). Це означає, що на момент проведення інтерв'ю (квітень – червень 2023 року) вони провели за межами України близько року. Двадцять три відсотки були переміщені в період з липня по грудень 2022 року, тоді як п'ять відсотків перебували в період з січня по березень 2023 року. Решта чотири відсотки перебували у переміщенні менше трьох місяців.

Діаграма 5: Приблизний час у переміщенні до дати опитування, (%) (N=2,135)

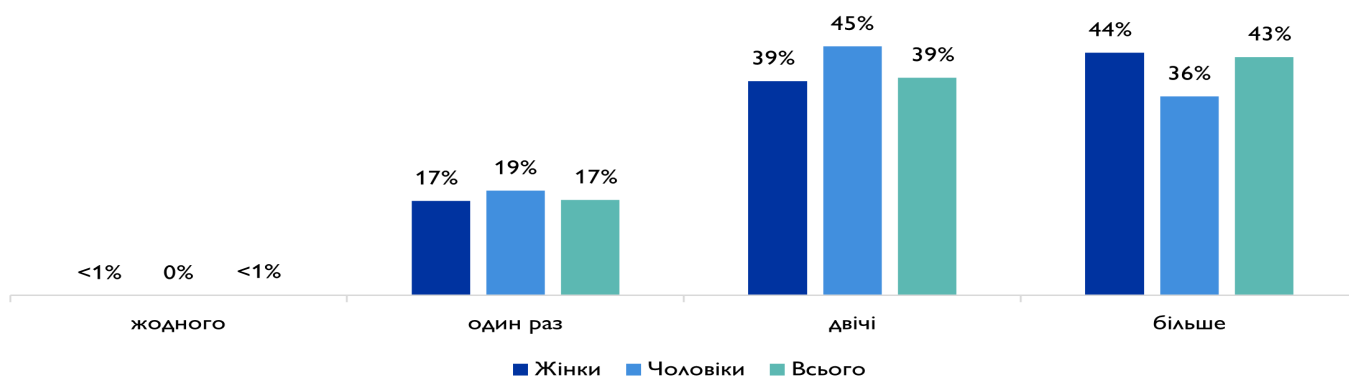

Кількість виїздів/в'їздів

Із загальної кількості опитаних (N=2135) 43 відсотки в'їжджали/виїжджали з України більше двох разів з 24 лютого 2022 року. Тридцять дев'ять відсотків в'їжджали/виїжджали двічі, тоді як 17 відсотків робили це один раз. Менше одного відсотка респондентів не поверталися в Україну з дати першого переміщення. Розбивка даних за статтю показує, що респонденти-чоловіки частіше, ніж респонденти-жінки, двічі

в'їжджали/виїжджали з України (44% проти 39%) Більше того, на час оцінювання принаймні один раз в'їжджали/виїжджали в Україну більше чоловіків, ніж жінок (19% проти 17%). Навпаки, більше жінок, ніж чоловіків, в'їхали/виїхали в Україну більше ніж двічі на момент проведення оцінки (44% для жінок і 36% для чоловіків).

Діаграма 6: Кількість в'їздів/виїздів з 24 лютого 2022 року по 30 червня 2023 року за статтю та всього, (%)

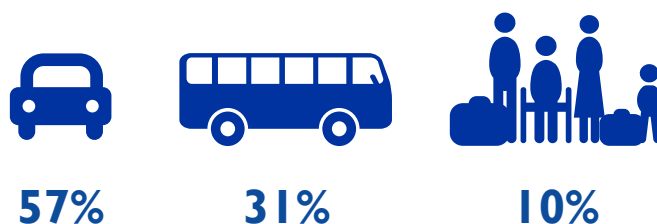

Транспорт

Більше половини респондентів їхали в Україну автомобілем (57%). Далі йдуть 31% респондентів, які поверталися автобусом, і 10% йшли пішки. Решта два відсотки їхали на мікроавтобусі або таксі.

Більшість чоловіків-мандрівників поверталися назад на автомобілі (69% проти 56% серед жінок), тоді як більше жінок поверталися автобусом (32% проти 24%) або пішки (10% проти 6%).

Діаграма 7: Основні способи пересування, (%) (N=2,093)

Діаграма 8: Транспортні засоби, за статтю та всього (%) (N=2,135)

3. Області (регіони) походження та призначення

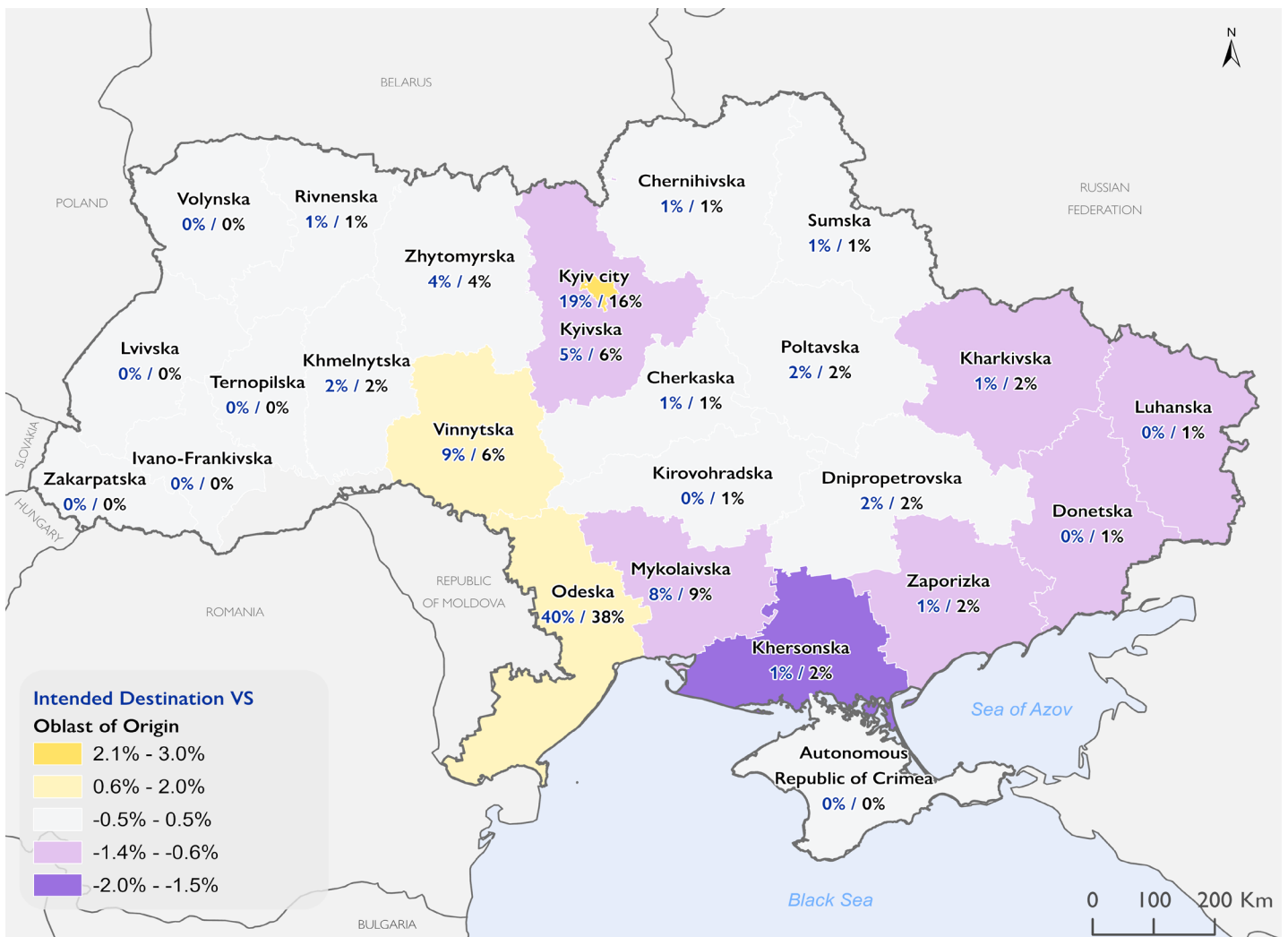
Походження або місце постійного проживання

Більшість респондентів приїхало з п'яти областей України, це були Одеська (43%), місто Київ (18%), Миколаївська (10%), Вінницька (7%), та Київська (7%). Решта респондентів походять з невеликої кількості областей, переважно навколо міста Києва, а також у східній і південній частинах України, які є найбільш постраждалими від війни (оскільки війна в Україні була найбільш інтенсивною в східних і південних регіонах).

Передбачуваний пункт призначення

Із загальної кількості опитаних 91 відсоток планували повернутися до тієї ж області походження, ще 168 осіб мали на меті потрапити в інший регіон. Серед тих, хто повертався до іншої області, 71 особа планувала їхати до міста Києва, 48 осіб – до Вінницької та 41 – до Одеської. Менша кількість повідомили про намір поїхати до Житомирської, Могилів-Подільської, Біляївської, Дивізійської та Івано-Франківської областей.

Мапа 2: Передбачувана область призначення проти області походження в Україні, (%)

Ця карта призначена лише для ілюстрації. Наведені межі та назви, а також позначення, використані на цій карті, не означають офіційного схвалення чи прийняття МОМ.

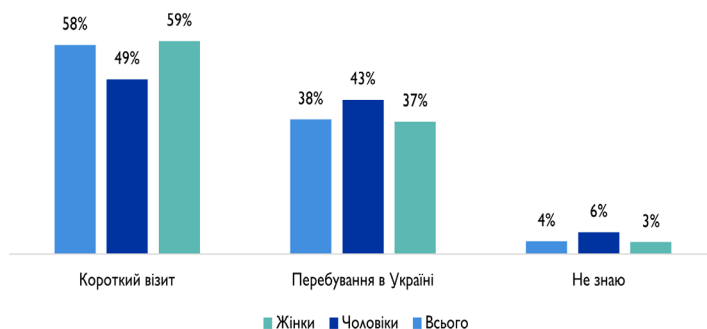

4. Наміри та причини повернутися в Україну

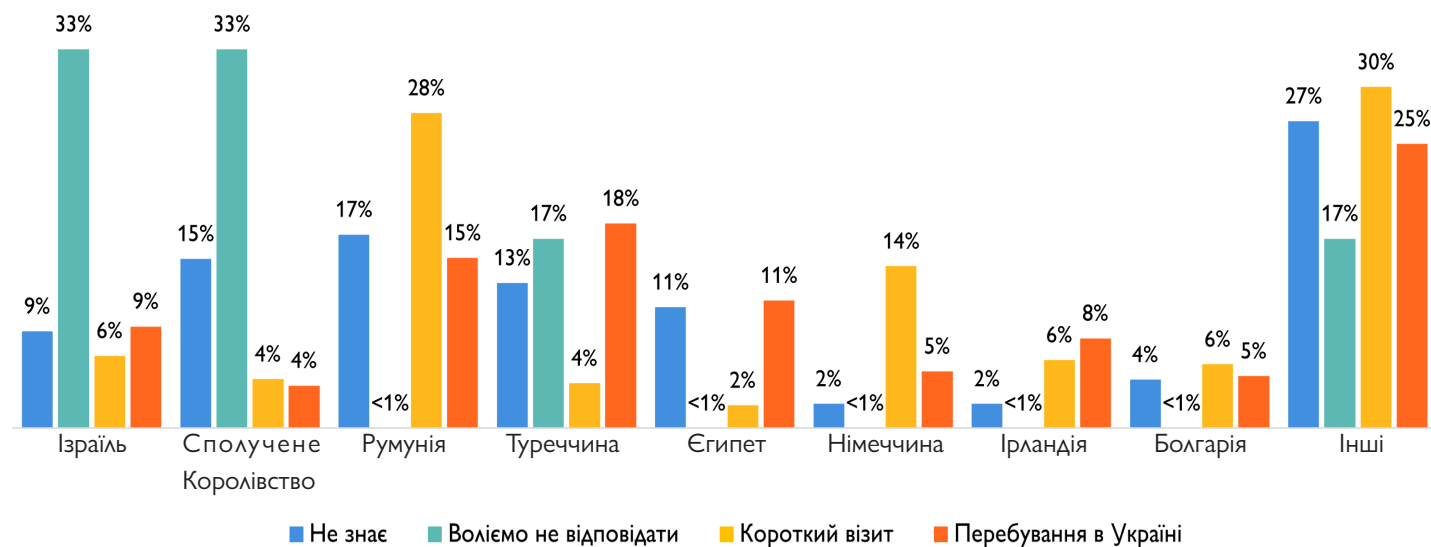
П'ятдесят вісім відсотків респондентів їхали в Україну на короткий термін, а 38 відсотків мали намір залишитися. Близько чотирьох відсотків не були впевнені, як довго вони залишаться, і менше одного відсотка вважали за краще не відповідати.

Більшість респондентів, які мали намір залишитися в Україні, проживали в інших країнах (45%), порівняно з тими, хто проживав у Республіці Молдова (30%). Крім того, у вибірці чоловіків (43%) більше, ніж жінок (37%) мали намір залишитися в Україні.

Діаграма 9: Тривалість перебування, за статтю та всього, (%)

Діаграма 10: Розподіл респондентів за передбачуваною тривалістю перебування в Україні, за країною проживання за межами України (%)

Довгострокове перебування

Тридцять вісім відсотків опитаних мали намір залишитися в Україні після повернення. Із цієї кількості респондентів (803 особи) 46 відсотків зазначили, що повертаються та залишаються в Україні з метою возз'єднання з родиною. Двадцять сім відсотків поверталися, тому що вони скучили за домом, і дев'ять відсотків через брак ресурсів у їх поточному місці. Іншими ключовими причинами повернення були те, що вони працювали в службах першої необхідності в Україні (5%), ситуація в місці їхнього походження покращилася (4%), тому що вони мали

обов'язки по догляду (2%), щоб доставити членів сім'ї в безпечне місце (1%) та захищати Україну (1%). Більшість жінок (48%) поверталися в Україну, щоб возз'єднатися з родиною, порівняно з 36% чоловіків. Схожі частки респондентів поверталися, бо скучили за домом (27% жінок і 25% чоловіків). У той час як майже однакові відсотки респондентів-жінок і чоловіків повернулися, тому що вони працюють в службах першої необхідності в Україні (5% жінок і 6% чоловіків). Нарешті, п'ять відсотків чоловіків поверталися щоб захищати Україну.

Таблиця 1: Основні причини залишитися в Україні на довгостроковий період, а статтю та всього, (%) (N=803)
(можливо більше однієї відповіді)

Причини повернення на довгий строк	Жінки	Чоловіки	Всього
Щоб возз'єднатися з родиною	48%	36%	46%
Я сумую за своїм домом	27%	25%	27%
Мені не вистачало ресурсів	9%	14%	9%
Робота в службі першої необхідності	5%	6%	5%
Покращена ситуація безпеки	4%	7%	4%
Допомога іншим членам сім'ї	3%	0%	2%
Відвезти сім'ю в безпечне місце	1%	3%	1%
Захищати Україну	1%	5%	1%
Покращена ситуація безпеки	1%	1%	1%
Інші	1%	3%	4%

Короткострокове відвідування

П'ятдесят вісім відсотків опитаних біженців з України планували залишитися в Україні лише на короткий термін.

З цієї вибірки (1247 осіб) 35% заявили, що їхньою основною причиною поїхати в Україну на обмежений термін була зустріч із родиною. Ще 20 відсотків повернулися, щоб забрати документи, тоді як 14 відсотків повернулися, щоб перевірити свою власність. Інші люди поверталися, щоб перевірити своє майно та вирішити проблеми зі здоров'ям

(по 12%), щоб допомогти сім'ї (5%) та привезти продукти (1%). Як жінки, так і чоловіки поверталися в Україну, переважно щоб зустрітися з сім'єю (35% проти 32%). Подібні тенденції спостерігаються і для тих, хто повертається, щоб зібрати свої речі (20% для жінок проти 18% для чоловіків). З іншого боку, трохи більше чоловіків повернулися, щоб перевірити майно та за станом здоров'я, ніж жінки (16% проти 13% і 14% проти 12% відповідно).

Таблиця 2: Основні причини короткострокового перебування в Україні, за статтю та всього, (%) (N=1,247)
(можливо більше однієї відповіді)

Причини короткострокового повернення	Жінки	Чоловіки	Всього
Зустріч з родиною	35%	32%	35%
Отримання/оновлення документів	20%	18%	20%
Перевірити майно	13%	16%	14%
Забрати речі	13%	11%	12%
Оздоровлення	12%	14%	12%
Допомога сім'ї	5%	4%	5%
Привезти продукти	1%	2%	1%
Інші	1%	3%	1%

5. Потреби, отримана допомога та виклики

Нагальні потреби після повернення

Найневідкладнішою потребою після повернення на момент співбесіди була фінансова підтримка для 20 відсотків респондентів. Далі йшла допомога продуктами харчування (9%), підтримка інформацією про працевлаштування (8%), послугами з розміщення (8%), а також послугами охорони здоров'я та предметами особистої гігієни (по 6%). Дванадцять відсотків респондентів мали різні інші невизначені потреби.

Крім того, 3 відсотка респондентів потребували допомоги з ліками. Двадцять вісім відсотків респондентів зазначили, що не мали нагальних потреб після перетину. Чоловіки та жінки мали схожі потреби в усіх напрямках.

Допомога отримана в Республіці Молдова

З 1019 респондентів, які відповіли на це запитання, всі отримали допомогу в тій чи іншій формі.

Двадцять сім відсотків отримували продовольчу допомогу, 29 відсотків – фінансову підтримку, а 47 відсотків – допомогу непродовольчими товарами та засобами гігієни. Серед НПТ, отриманих респондентами, були одяг/взуття (4%), ваучери (9%), транспортна підтримка (2%), житло (8%), іграшки та психологічні консультації (по 1%). Одна людина вважала за краще не відповідати на це питання. І чоловіки, і жінки отримували фінансову підтримку (28% і 26%), продовольче забезпечення (29% і 26%), непродовольчі товари/засоби гігієни (43% і 48%), одяг і взуття (по 4%) як основні форми допомоги, отриманої в Республіці Молдова.

Досвід дискримінації

Один відсоток респондентів повідомили, що стикалися з дискримінацією в країні переміщення (12 респондентів), тоді як 99 відсотків не мали такого досвіду. П'ять осіб не знали або вважали за

Діаграма 11: Потреби після повернення, (%) (можливо більше однієї відповіді)

Таблиця 3: Основні сфери отриманої допомоги, за статтю та всього, (%) (можливо більше однієї відповіді)

Отримана допомога	Жінки (%)	Чоловіки (%)	Всього (%)
Продовольчі товари/ харчування	26%	29%	27%
Фінансова підтримка	25%	28%	26%
Засоби особистої гігієни та санітарно-гігієнічні засоби	22%	24%	22%
Ваучери	9%	7%	9%
Житло	8%	7%	8%
Одяг/взуття	4%	3%	4%
Безоплатний транспорт	2%	2%	2%
Психологічна консультація	1%	0%	1%
Іграшки	1%	0%	1%

краще не відповідати на питання про дискримінацію. Усі респонденти, які повідомили про певний вид дискримінації, були жінками. Так само всі ті, хто вважав за краще не відповідати, також були жінками.

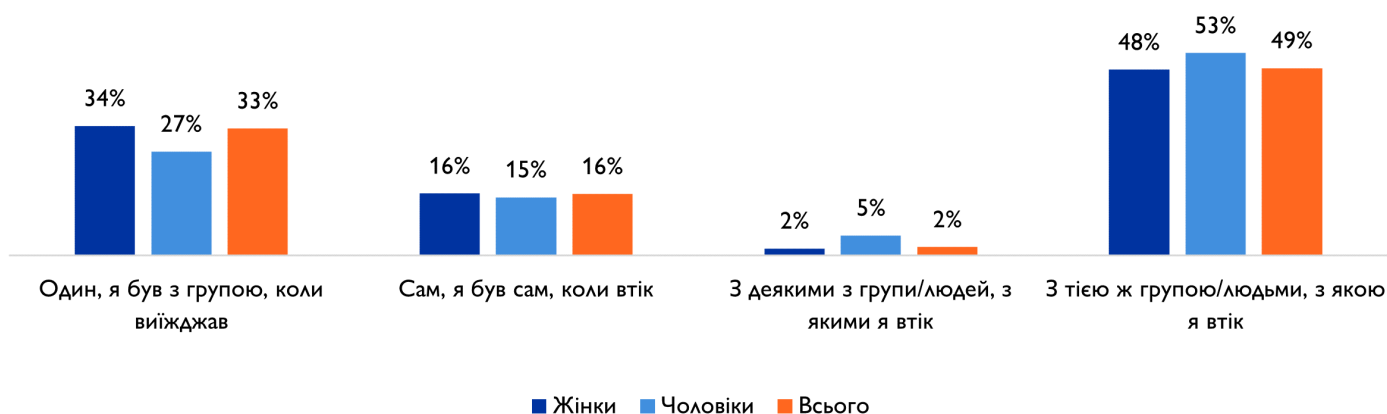
6. Склад групи

Спосіб подорожі

З 2135 респондентів 49 відсотків поверталися в Україну в тій самій групі, з якою виїжджали раніше. Шістнадцять відсотків їхали поодинці (так само, як коли виїжджали з України). Ще 33 відсотки подорожували поодинці, але вирушили з групою, покидаючи Україну., Решта два відсотки поверталися назад з іншою групою або з деякими членами групи,

з якими вони раніше виїхали. Ніхто з респондентів не подорожував з іншою групою. Більше чоловіків подорожувало в тій самій групі, з якою вони виїжджали з України (53%) порівняно з жінками (48%). Навпаки, більше жінок їхало в Україну з Республіки Молдова самостійно (34% проти 27%).

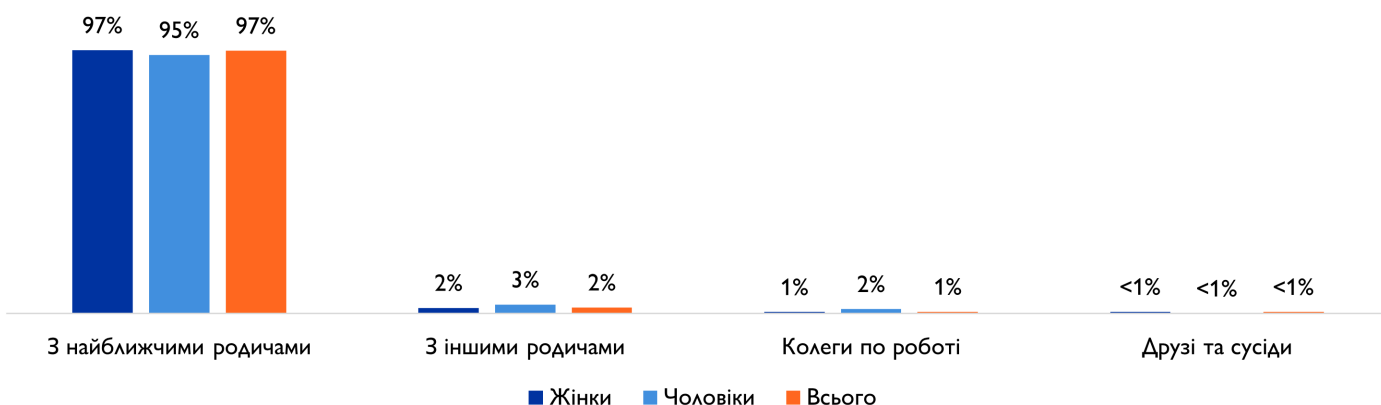
Діаграма 12: Спосіб подорожі, за статтю та всього, (%) (можливо більше однієї відповіді)

З тих, хто подорожував у групі (N=1092), 97 відсотків подорожували з родиною, два відсотки з родичами, один відсоток з друзями та ще один відсоток з колегами чи іншими людьми. Крім того, 29 відсотків подорожували принаймні з однією

людиною похилого віку, а 63 відсотки подорожували принаймні з однією дитиною. З 686 респондентів, які подорожували принаймні з однією дитиною, 19 відсотків подорожували з дитиною від 0 до 4 років і 81 відсоток з дитиною від 5 до 17 років..

Діаграма 13: Мандрівні групи, за статтю та всього, (%) (N=1,092) (можливо більше однієї відповіді)

7. Методологія

Передісторія

З 24 лютого 2022 року біженці з України та громадяни третіх країн (ГТК) тікають до сусідніх країн внаслідок війни. Станом на травень 2023 року в Європі було зафіксовано понад вісім мільйонів біженців з України. Водночас, майже 13 мільйонів випадків перетину кордону біженцями та мігрантами з України та третіх країн з України в сусідні країни зафіксовано з лютого 2022 року.

З середини квітня 2022 року МОМ запровадила свої інструменти Матриці відстеження переміщення (DTM) для збору індивідуальних опитувань у сусідніх країнах з особами, які переїжджають в Україну, з метою покращення розуміння основних характеристик, моделей переміщення, намірів та потреб тих, хто переїжджає в Україну.

Цей звіт базується на опитуваннях, зібраних у Республіці Молдова в період з 01 квітня 2023 року по 30 червня 2023 року в двох пунктах пропуску на кордоні, Отачі та Паланці. Щоб підвищити якість анкети, постійні перевірки анкети та додаткових запитань мають бути реалізовані на кожній ітерації збору даних у Республіці Молдова, коли це необхідно.

Методологічні основи

Матриця відстеження переміщення (DTM) МОМ – це система для відстеження та моніторингу переміщення та мобільності населення. Вона призначена для регулярного та систематичного збору, обробки та поширення інформації, щоб забезпечити краще розуміння переміщень і потреб переміщеного населення, що розвиваються, як на місці, так і в дорозі.

Це опитування є частиною діяльності DTM МОМ з моніторингу профілів, моделей переміщення та найнагальніших потреб українських біженців і

громадян третіх країн, які повертаються в Україну з 24 лютого 2022 року. В Республіці Молдова опитування проводились українською, російською та англійською мовами командами обліковців, які пройшли навчання DTM МОМ, за допомогою мобільного додатку. Інтерв'ю є анонімним і проводиться одноразово наодинці з респондентами за умови, що вони погоджуються на інтерв'ю після короткого вступу. Обліковці пройшли тренінги щодо принципів етики збору даних, надання інформації та захисту, зверталися до людей, які поверталися в Україну, щоб перевірити їхнє бажання провести опитування, яке було адресоване лише дорослим (18+).

Форма опитування була розроблена МОМ, щоб охопити основні моделі переміщення біженців, які повертаються в Україну після початку війни. Вона аналізує демографічні характеристики респондентів і групи, з якою вони подорожують, якщо такі є; запитує про наміри залишитися в Україні; і збирає інформацію щодо набору основних потреб на момент інтерв'ю.

Для проведення опитувань, збільшення кількості інтерв'ю та охоплення різних профілів людей було визначено різні налаштування.

Серед обмежень, з якими зіткнулися під час збору даних, були скорочений час проведення опитувань у пунктах перетину кордону та присутність лише чотирьох обліковців на момент опитування. Щоб усунути вищезазначені недоліки та охопити різні точки зору, під час збору даних використовувалася стратегія змішаної вибірки.

Отже, цей аналіз не представляє пропорційне все населення, і результати не можна вважати репрезентативними для повної картини мобільності до України з Республіки Молдова.

DTM

Матриця відстеження переміщення (DTM) — це система для відстеження та моніторингу переміщення та мобільності населення. Форма опитування була розроблена, щоб охопити основні моделі переміщення — країну походження та регіон — для біженців будь-якої національності, які залишають Україну через війну. DTM фіксує демографічні характеристики респондентів і групи, з якою вони подорожують, якщо такі є; він запитує про наміри щодо передбачуваного кінцевого пункту призначення та перспективи постійного перебування в країні опитування/першого прийому; він збирає інформацію щодо набору основних потреб, які респонденти назвали більш актуальними на момент опитування.

З початком війни в Україні кілька інструментів DTM MOM було розгорнуто в сусідніх з Україною країнах та інших країнах, особливо порушених новим прибуттям мігрантів та біженців з України.

Для отримання додаткової інформації, будь ласка, ознайомтеся з: <https://dtm.iom.int/responses/ukraine-response>

DTM є частиною Інституту глобальних даних MOM.